

Ayrılık Çeşmesi Metro İstasyonu'ndaki İntihar Vakaları Hakkında Yayınlanan Haberler Üzerine Bir İnceleme An Analysis of News Reports on Suicide Incidents at Ayrılık Çeşmesi Metro Station

Ebru Dilek^{1*} - Mustafa İnce² - Mevlüt Can Koçak³ - Tuğba Deniz Laçinkaya⁴ - Buse Öztürk⁵

¹ Karabük Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi, Siyaset ve Sosyal Bilimler, Karabük, Türkiye, <https://ror.org/04wy7gp54>, <https://orcid.org/0009-0000-2743-2311>, ebruudilek1@gmail.com

Karabük University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Public Administration, Politics and Social Sciences, Karabük, Turkey, <https://ror.org/04wy7gp54>, <https://orcid.org/0009-0000-2743-2311>, ebruudilek1@gmail.com

² Prof. Dr., Karabük Üniversitesi, Safranbolu Türker İnanoğlu İletişim Fakültesi, Gazetecilik, Karabük, Türkiye, <https://orcid.org/0000-0001-8058-1076>, mustafaince@karabuk.edu.tr

Prof. Dr., Karabük University, Safranbolu Türker İnanoğlu Faculty of Communication, Department of Journalism, Karabük, Turkey, <https://orcid.org/0000-0001-8058-1076>, mustafaince@karabuk.edu.tr

³ Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Mimarlık Fakültesi, Radyo, Televizyon ve Sinema, Konya, Türkiye, <https://orcid.org/0000-0002-9496-0541>, mevlutcan.kocak@erbakan.edu.tr

Doç. Dr., Mevlüt Can KOÇAK, Necmettin Erbakan University, Faculty of Fine Arts and Architecture, Department of Radio, Television and Cinema, Konya, Turkey, <https://orcid.org/0000-0002-9496-0541>, mevlutcan.kocak@erbakan.edu.tr

⁴ Psikolog, Ankara, Türkiye, <https://orcid.org/0000-0003-4123-4076>, tugbadenz@gmail.com

Psychologist, Ankara, Turkey, <https://orcid.org/0000-0003-4123-4076>, tugbadenz@gmail.com

⁵ Karabük Üniversitesi, Safranbolu Türker İnanoğlu İletişim Fakültesi, Gazetecilik, <https://orcid.org/0009-0000-9516-8188>, ybuseozturk@gmail.com

Karabük University, Safranbolu Türker İnanoğlu Faculty of Communication, Department of Journalism, <https://orcid.org/0009-0000-9516-8188>, ybuseozturk@gmail.com

* Corresponding author

Araştırma Makalesi

Süreç

Geliş Tarihi: 25.04.2025

Kabul Tarihi: 20.06.2025

Yayın Tarihi: 30.06.2025

Benzerlik

Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal yazılımı ile taranmıştır.

Değerlendirme

Ön İnceleme: İÇ hakem (editörler).

İçerik İnceleme: İki dış hakem/Çift taraflı körleme.

Telif Hakkı & Lisans

Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Etik Beyan

Bu çalışma, etik kurul izni gerektirmeyen nitelikte olup kullanılan veriler literatür taraması/yayınlanmış kaynaklar üzerinden elde edilmiştir. Çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. Ebru Dilek-Mustafa İnce-Mevlüt Can Koçak-Tuğba Deniz Laçinkaya-Buse Öztürk

Yapay Zeka Kullanımı

Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde yapay zeka tabanlı herhangi bir araç veya uygulama kullanılmamıştır. Çalışmanın tüm içeriği, yazar(lar) tarafından bilimsel araştırma yöntemleri ve akademik etik ilkelere uygun şekilde üretilmiştir. Ebru Dilek-Mustafa İnce-Mevlüt Can Koçak-Tuğba Deniz Laçinkaya-Buse Öztürk

Etik Bildirim

turkisharr@gmail.com

Çıkar Çatışması

Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Finansman

Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Yayın

Published by Mehmet ŞAHİN Since 2016- Akdeniz University, Faculty of Theology, Antalya, 07058 Türkiye

Atıf

Dilek, E.-İnce, M.-Koçak, M.C.-Laçinkaya, T.D.-Öztürk, B. (2025). Ayrılık Çeşmesi Metro İstasyonu'ndaki intihar vakaları hakkında yayınlanan haberler üzerine bir inceleme. *Turkish Academic Research Review*, 10/2, 550-563, <https://doi.org/10.30622/tarr.1683564>

Öz

İntihar, bireyin kendi yaşamına son verme eylemi olarak tanımlanmakta ve hem psikolojik hem de toplumsal birçok faktörü içerisinde barındıran bir olguyu ifade etmektedir. İntihar olgusu birçok farklı alanı içerisinde barındırmakta ve ayrı ayrı tanımlanmaktadır. Psikoloji alanında intihar, kişinin yaşadığı kayıplar, duygusal çatışmalar ve çevresel etkilere ilişkilendirilirken; sosyolojik yaklaşımlar ise intiharı topluma kurulan bağların zayıflamasıyla tanımlamaktadır. Bireyler, çevresindeki davranışları gözlemleyerek ve taklit ederek öğrenebildikleri için, intihar gibi olumsuz davranışları gözlemlemekte ve bu tür davranışları taklit etme riskini barındırmaktadırlar. Olumsuz bu tür davranışları bireyin gözlemlemesinde medya oldukça etkili bir aktör konumundadır. İntihar haberlerinin izleyiciye nasıl sunulduğu, bireyler üzerinde taklit etme eğilimini oldukça fazla etkilemektedir. Medya gibi geniş kitlelerde hızlı bir iletişim ağına sahip bir aktörün intihar vakalarını özellikle detaylı, dramatik ve dikkat çekici bir biçimde sunmaları, bireyler üzerinde ciddi etkiler yaratabilmektedir. Bu tür haber sunumları, bazı bireylerin kendilerini haberdeki intihar ederek hayatlarına son veren kişilerle özdeşleştirmelerine ve benzer davranışları taklit etme eğilimi göstermelerine neden olabilmektedir. Yapılan çeşitli araştırmalar ve çalışmalar, intihar içeriklerinin medya aracılığıyla yoğun şekilde ve çarpıcı ifadelerle yayımlanmasının ardından intihar oranlarında belirgin artışlar yaşandığını ve benzer davranışların sergilendiğini ortaya koymaktadır. Bu olgu, literatürde “Werther etkisi” olarak adlandırılmakta ve özellikle intiharin dramitize edilerek sunulmasının, toplumsal düzeyde olumsuz bir model oluşturduğuna dikkat çekilmektedir. Bu açıdan, medyada intihar haberlerinin sunum biçimi sadece bilgilendirme niteliği taşımaktan ziyade, aynı zamanda toplumsal sağlığı etkileyebilecek bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Günümüzde sosyal medya platformları geleneksel medyaya kıyasla intihar vaka içeriklerinin hızlı ve kontrolsüz yayılmasına olanak sağladığı için Werther etkisini artırdığı düşünülmektedir. Çalışma intihar konusunu bireysel, toplumsal ve psikolojik yönleriyle kuramsal yaklaşımlar çerçevesinde ele alarak, medyanın intihar üzerindeki etkisini incelemektedir. İntiharin tanımı; TDK, Dünya Sağlık Örgütü, Durkheim, Freud ve Bandura gibi farklı kuramsal bakış açılarıyla tanımlanmıştır. Çalışmada, özellikle medyanın intihar davranışlarını nasıl etkilediği ve şekillendirdiği üzerinde durulmuştur. Werther etkisi bağlamında, intihar haberlerinin yayılmasının taklit davranışlarını ve intihar oranlarını artırabileceği vurgulanmıştır. Sosyal medyanın yaygınlaşması ile birlikte bu etkinin daha fazla görünür hale geldiği belirtilmiştir. Çalışmada ayrıca Ayrılık Çeşmesi Marmaray İstasyonu'nda gerçekleşen intihar vakalarının medya temsilleri analiz edilmiştir. 2023-2025 yılları arasında yayımlanan haber içerikleri incelenmiştir. Çalışmada elde edilen bulgular eleştirel söylem analizi yöntemi kullanılarak yorumlanmıştır. Çalışma bulguları, medyanın intihar haberlerinde kullandığı dil ve sunum biçiminin, bireylerin intihara ilişkin tutumlarını etkileyebileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: İletişim ve Medya Çalışmaları, İntihar, Eleştirel Söylem Analizi, Ayrılık Çeşmesi Metro İstasyonu, Werther Etkisi

Research Article

History

Received: 25.04.2025

Accepted: 20.06.2025

Date Published: 30.06.2025

Plagiarism Checks

This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software.

Peer-Review

Single anonymized-One internal (Editorial Board). Double anonymized-Two external.

Copyright & License

Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0.

Ethical Statement

This study does not require ethical committee approval, and the data used were obtained from literature reviews/published sources. It is hereby declared that scientific and ethical principles were adhered to during the preparation of this study and that all studies used are cited in the references. Ebru Dilek-Mustafa İnce-Mevlüt Can Koçak-Tuğba Deniz Laçinkaya-Buse Öztürk

Use of Artificial Intelligence

No artificial intelligence-based tools or applications were used in the preparation of this study. All content of the study was produced by the author(s) in accordance with scientific research methods and academic ethical principles. Ebru Dilek-Mustafa İnce-Mevlüt Can Koçak-Tuğba Deniz Laçinkaya-Buse Öztürk

Complaints

turkisharr@gmail.com

Conflicts of Interest

The author(s) has no conflict of interest to declare.

Grant Support

The author(s) acknowledge that they received no external funding in support of this research.

Published

Published by Mehmet ŞAHİN Since 2016-Akdeniz University, Faculty of Theology, Antalya, 07058 Türkiye

Cite as

Dilek, E.-İnce, M.-Koçak, M.C.-Laçinkaya, T.D.-Öztürk, B. (2025). An analysis of news reports on suicide incidents at Ayrılık Çeşmesi Metro Station. *Turkish Academic Research Review*, 10/2, 550-563, <https://doi.org/10.30622/tarr.1683564>

Abstract

Suicide is defined as the act of an individual ending their own life and represents a phenomenon that encompasses both psychological and social factors. The phenomenon of suicide spans across various disciplines and is defined differently within each. In the field of psychology, suicide is associated with personal losses, emotional conflicts, and environmental influences. In contrast, sociological approaches explain suicide in terms of weakened social bonds. Since individuals can learn behaviors by observing and imitating others around them, they are at risk of imitating negative behaviors such as suicide. Media plays a significant role in exposing individuals to such negative behaviors. The way suicide news is presented to viewers significantly affects their tendency to imitate such actions. As a mass communication actor with rapid outreach, the media can have profound impacts when suicide cases are reported in a detailed, dramatic, and sensationalized manner. Such portrayals may lead some individuals to identify with the persons who died by suicide in the news and exhibit similar behaviors. Various studies have shown that when suicide content is widely and strikingly disseminated through the media, there is a noticeable increase in suicide rates and imitation behaviors. This phenomenon is referred to in the literature as the "Werther Effect" which highlights how dramatized presentations of suicide create a harmful societal model. From this perspective, how suicide news is presented in the media is not just a matter of informing the public but also a factor that can influence public health. Nowadays, social media platforms allow for the rapid and uncontrolled spread of suicide-related content compared to traditional media, thus intensifying the Werther Effect. This study examines the issue of suicide from individual, social, and psychological perspectives within theoretical frameworks, focusing on the media's influence on suicide. Definitions of suicide are explored through the theoretical lenses of institutions and scholars such as the Turkish Language Association (TDK), World Health Organization, Durkheim, Freud, and Bandura. The study particularly emphasizes how media affects and shapes suicidal behavior. In the context of the Werther Effect, it is stressed that the dissemination of suicide news can increase imitation behaviors and suicide rates. With the rise of social media, this effect has become more visible. Additionally, the study analyzes the media representation of suicide cases that occurred at the Ayrılık Çeşmesi Marmaray Station. News articles published between 2023 and 2025 were examined. The findings of the study were interpreted using the Critical Discourse Analysis method. The results indicate that the language and presentation style used by the media in suicide reporting can influence individuals' attitudes toward suicide.

Keywords: Communication and Media Studies, Suicide, Critical Discourse Analysis, Ayrılık Çeşmesi Metro Station, Werther Effect

Giriş

İntihar, bireyin kendi yaşamına kasıtlı olarak son vermesi olarak tanımlanmaktadır. İntihar, yalnızca bireysel bir irade meselesi olmaktan ziyade sosyal, psikolojik ve çevresel faktörlerin etkileşimiyle şekillenen karmaşık bir süreci ifade etmektedir. Bu süreç, toplumsal ve bireysel dinamiklerin etkileşimiyle biçimlenmektedir.

Durkheim, intiharı yalnızca bireysel bir eylem olarak değil, çevresel ve toplumsal etkilerin şekillendirdiği bir olgu olarak ele almıştır. İntihar, fiziksel bir eylem olmanın ötesinde, bireyin sosyal ve psikolojik durumunun bir yansımasıdır (Durkheim, 1897:5). Freud'un psikoanalitik kuramına göre intihar, depresyonla yakından ilişkilidir. Depresyon yaşayan birey, kaybettiği sevgi nesnesine karşı hem sevgi hem de düşmanlık duyguları beslemektedir. Bu olumsuz duygular, bireyin kendisine yönelte ve intihar gibi kendine zarar verme davranışlarına yol açmaktadır. Freud'a göre, bu süreç, bireyin erken çocukluk dönemine geri dönerek, kayıplarla başa çıkmaya çalıştığı bir evreyi işaret etmektedir. Sevgi ve nefret gibi karışık duygular, bireyi kendisine zarar verme noktasına getirebilmektedir (Demirkol, 2013, s. 5-6). Sonuç olarak, intihar, yalnızca bireysel bir karar değil, psikolojik, toplumsal ve çevresel etkenlerin birleşimiyle şekillenen karmaşık bir davranış biçimidir.

İntihar, yalnızca bireysel bir karar olmaktan ziyade; toplumsal ve kültürel yönleriyle de ele alınması gereken önemli bir konu niteliği taşımaktadır. Özellikle kamusal alanda gerçekleşen intihar vakalar, medyada sıkça yer almakta ve haberlerin izleyiciye sunum biçimleri toplumdaki algıları da şekillendirmektedir. Ayrılık Çeşmesi Metro İstasyonu'nda yaşanan intihar olayları da bu kapsamda dikkat çekmektedir. Bu çalışmada, söz konusu vakaların medya temsilleri eleştirel söylem çözümlemesi yöntemiyle incelenecektir. Çalışmada, haberlerin kullandığı dil ve taşıdığı ideolojik unsurlar incelenerek, medya söylemlerinin intihar olgusu üzerindeki etkisi değerlendirilecektir.

1.İntihar ve Medya

İntihar kavramı, bir bireyin sosyal ve psikolojik etkenlerin baskısıyla yaşamına kendi iradesiyle son vermesi şeklinde tanımlanmaktadır (TDK, 2025). Dünya Sağlık Örgütü intiharı, bireyin kendi yaşamına kasıtlı olarak son vermesi şeklinde açıklamaktadır (World Health Organization, 2025). İntihar davranışı, bireyin kendi yaşamına son vermeyi amaçlayarak kendisine zarar verebilecek eylemleri gerçekleştirmesi anlamını ifade etmektedir (Mann, 2003, s. 819-828).

Durkheim intihar kavramını, doğrudan veya dolaylı olarak, bireyin kendisi tarafından gerçekleştirilen ve ölümle sonuçlanacağını bildiği bir eylemden kaynaklanan tüm ölüm vakaları şeklinde tanımlamaktadır (Durkheim, 1897:5). Bu tanım yalnızca intiharı, fiziksel bir eylemle sınırlamamaktadır. Durkheim, bireyin kendini bir şeyden yoksun bırakması ya da kendisine zarar verecek şekilde olumsuz davranışlarda bulunması da intihara neden olabilecek tutumlar arasında değerlendirilmektedir (Durkheim, 2013:2-3'ten akt. Küçük, Toprak ve Koçak, 2022, s. 86).

Psikolojik açıdan değerlendirildiğinde, Freud'un psikanalitik kuramı intihar olgusuna önemli bir açıklama sunmaktadır. Freud'a göre intihar, depresyonla yakından ilişki içerisinde. Birey, gerçek ya da hayali bir sevgi nesnesini kaybettiğinde, bu kayıp kendisini değersiz ve terk edilmiş hissetmesine neden olmaktadır. Kaybedilen nesneye duyulan sevgi ve öfke gibi çelişkili duygular bireyin kendisine yönelerek, intihar gibi kendine zarar verici davranışlara yol açabilmektedir (Demirkol, 2013, s. 5-6).

Bandura'nın sosyal öğrenme kuramına göre, bireyler çevrelerinde gözlemledikleri diğer bireylerin davranışlarını ve bu davranışlar sonucu aldıkları ödüller ya da cezalar üzerinden bir öğrenme süreci içerisinde bulunmaktadır. Bu süreç, bireylerin belirli bir davranışı gerçekleştirme ya da gerçekleştirilmeme kararları üzerinde

etkileri ifade etmektedir. Kurama göre bireyler, çevresinde bulunana bireylerin davranışlarını gözlemlemekte, onları model alarak ya da taklit ederek çeşitli davranışları öğrenmektedir. Sosyal öğrenme kuramı açısından intihar, gözlemler sonucu ve başkalarının eylemlerini taklit ederek öğrenilen bir davranış biçimi olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda, intihar, çevredeki bireylerin deneyimlerinden ve gözlemlerinden etkilenecek öğrenilen bir eylem şeklinde tanımlanmaktadır (Duman, 2019, s. 326-327).

21. yüzyılda medya; toplum, bireyler ve kültür üzerinde etkiler yaratabilen bir araç haline gelmiştir. Medya, bir konunun toplum tarafından nasıl ele alınacağını belirleyebilmekte veya mevcut bakış açısını değiştirme gücüne sahip olabilmektedir. İntihar ve medya arasındaki ilişki hem intiharın dinamiklerini anlamada hem de intiharın önlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Medyanın intihar üzerindeki etkisi uzun yıllardır tartışılmıştır. Bu konuda pek çok araştırma ve çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmaların bazılarında elde edilen sonuçlar doğrultusunda, medyanın intihar oranları üzerinde büyük bir etkisi olduğunu sonucuna ulaşılmıştır. Medyanın bu etkiyi nasıl oluşturduğuna bakıldığında, intihar haberlerinin sunumunda yer alan öğretici ve özendirici unsurların, intihar konusunda yönlendirici bir rol üstlendiği görülmektedir (Duman, 2019, s. 328).

Medya ve intihar olgusu arasındaki ilk bilinen ilişki, Johann Wolfgang Goethe'nin 1774 yılında yayımlanan *Genç Werther'in Acıları* (1996) adlı eserine dayanmaktadır. Romanın baş karakteri Werther'in intiharına özenip taklit ederek yaşamına son veren gençlerin sayısındaki artış, eserin birçok Avrupa ülkesinde yasaklanmasına yol açmıştır. Kitabın yayımlanmasının ardından, birçok genç, intihar ederken Werther'in giydiği kıyafeti giyerek, cebinde aşkına ait bir kurdele bulundurarak ve tüfekte kendini vurarak taklit etmeye başlamış ve bu durum bir dizi intihar vakasına yol açmıştır. Bu olaylar, kendini çaresiz ve umutsuz hisseden hassas bireylerin, intihar eden kişilerle güçlü bir benzerlik kurduğunu ortaya koymuştur. Medyada yer alan intihar haberlerinin bu etkisine *Werther etkisi* denilmektedir. Örneğin, Viyana metrosundaki intiharlar üzerine yapılan bir araştırmada, 1984-1987 yılları arasında metro intiharları, şehirdeki gazetelerin gündemindeki önemli konulardan birini oluşturmaktaydı. 1987 yılında, medyanın intiharlar üzerindeki etkisi fark edilerek, intihar haberlerine yer verilmemesi için bir kampanya başlatılmıştır. Kampanyanın altı ayı sonunda, Viyana metrosundaki intiharlar ve intihar girişimlerinde %80'lik bir azalma olduğu gözlemlenmiştir (Cengiz, 2009, s. 23-24).

İntihar, dünya genelinde ciddi bir halk sağlığı sorunu olmaya devam etmektedir. Bu bağlamda medya, sorunun yayılmasında etkili bir araç haline gelmiştir. İntihar haberlerinin medyada geniş şekilde yer alması, Werther etkisi olarak bilinen ve duyurulan intihar olaylarının ardından intihar oranlarının artmasına yol açabilen bir durumu tetikleyebilmektedir. Bu etki, dünya çapında yapılan 150'den fazla deneysel çalışma ve inceleme ile belgelenmiştir. Araştırmalar, gazetelerdeki intihar haberlerinin, intihar kümelerinin başlangıcıyla önemli ölçüde ilişkisi bulunduğunu göstermektedir. Medyanın, intihar olaylarını bireylere nasıl sunduğu ve bu haberlerin yayılma biçimi, intihar girişimlerinde artışa yol açabilmektedir. Özellikle çok duyurulan intihar olayları sonrasında, intihar oranlarında önemli ölçüde artışlar olduğu gözlemlenmektedir. Bu artışlar, haberlerin süresi ve önemiyle doğru orantılıdır. Sansasyonel dil kullanılan veya intihar yöntemleri hakkında ayrıntıların verildiği haber sonucunda intihar oranlarında daha belirgin bir artış olduğu sonucuna varılmıştır. Bu durum, intiharı taklit etme eğiliminde olan kişileri etkilemektedir (Sorensen, Lien vd., 2022).

İntihar girişiminde bulunan bireyler üzerinde yaptıkları çalışma bulgularında, bu kişilerin psikolojik durumlarını ve intihar düşüncelerini daha derinlemesine incelemişlerdir. Çalışmada elde edilen bulgular sonucunda katılımcıların çoğunun medyada uzun süre vakit geçirdiği gözlemlenmiştir (Arık vd., 2024, s. 1-2). Sosyal medya, günümüzde bireyler tarafından yaygın olarak kullanılan bir platformdur. Kullanıcılar bu platformda

pek çok olumsuz içeriğe maruz kalmaktadırlar. Sosyal medya içerikleri, ulusal ve uluslararası düzeyde hızla yayılma potansiyeline sahip olup, burada yayımlanan intihar içerikleri ve teşebbüsleri, Werther etkisi olarak bilinen olguyu tetiklemektedir.

Literatürde, insanların intihar haberlerine özellikle ilgi gösterdiğine dair bazı araştırmalar bulunmaktadır. Bu araştırmalardan bir tanesi İnce ve arkadaşları tarafından gerçekleştirilmiştir. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre, bireylerin büyük bir bölümünün internet ve sosyal medya platformlarında yer alan intihar haberlerine ilgi gösterdikleri belirlenmiştir. Benzer bulgular, durumu daha ciddi bir hale getirebilir. Zira, kötü içeriklerin ve olumsuz olayların medyada detaylı bir şekilde sunulması, olumsuz örneklerin artmasına yol açabileceği gibi, kötülüğün sistematik bir şekilde yayılmasına da neden olabilir (İnce vd., 2023, s. 1042). Olumsuz içeriklerin medyada ayrıntılı bir şekilde kullanıcılara sunulmasının, intihara özenme gibi davranışlara yol açabileceği gerçeğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, bu tür içeriklerin geniş bir kitleye yayılması, zararlı etkilerin daha sistematik bir şekilde yayılmasına neden olabilmektedir. İntiharın idealize edilmesi, özellikle duyarlı bireylerde taklit etme davranışlarını tetikleyebilmekte ve intiharın daha fazla yayılmasına neden olabilmektedir.

Medyada sıkça yer alan intihar haberleri, bireyler arasında benzer intihar vakalarının artmasına neden olmuştur. Örneğin, İstanbul'un Fatih ilçesinde 05.11.2019 tarihinde, ikisi kadın olmak üzere dört kardeş aynı evde intihar etmiştir. Yapılan araştırmalar sonucunda, bu kişilerin kanlarında siyanür tespit edilmiş ve olay, medyanın büyük ilgisini çekmiştir. BBC News Türkçe dahil olmak üzere birçok internet haber kaynağı, intiharın ekonomik nedenlere bağlı olarak gerçekleştiği üzerine iddialarda bulunmuştur. Bu trajik olaydan kısa bir süre sonra, 09.11.2019 tarihinde Antalya'da sekiz katlı bir binanın en üst katında dört kişinin cesetlerine ulaşılmıştır. Yapılan otopsiler sonucunda, bu kişilerin de ölüm nedeninin siyanür olduğu anlaşılmıştır (Küçük, Toprak ve Koçak, 2022, s. 89). Bu iki olay arasındaki benzerlik, medyanın intihar haberlerini ilgili ve detaylı bir biçimde yayımlamasının, bireyler üzerinde etkileyici ve taklit edici bir rol oynayabileceğini göstermektedir.

Medya, toplumda hem olumsuz hem de olumlu etkiler yaratabilen çift yönlü bir role sahiptir. Olumsuz normlar yayımlayabileceği gibi, sağlıklı sosyal ilişkilerin kurulmasına da katkı sunabilmektedir. Bir eğitim aracı olarak, intiharı önleme konusunda önemli bir güce sahiptir (Palabıyıkoglu, 1994, s. 282-283). Medya, intiharın birey ve toplum üzerindeki algısını şekillendirme gücüne sahip önemli bir araç konumundadır. Medyada intihar vakaları geniş ve detaylı bir şekilde sunulduğunda, bireylerde taklit etme ve özenme davranışlarını tetiklenebilmektedir. Werther etkisi olarak bilinen bu durum, bir intihar olayının yayılmasının ardından benzer vakaların artmasına neden olabilmektedir. Özellikle sosyal medya gibi platformlarda intihar haberleri hızla yayıldığı için, kullanıcılar bu içeriklerle daha sık karşılaşmakta ve intihara dair olumsuz örnekler bireyler tarafından daha hızlı ve kolay benimsenebilmektedir. İntiharın sadece bireysel bir tercih değil, aynı zamanda toplumsal bir yansıma olabileceğini ve medyanın bu konuda kritik bir öneme sahip olduğunu, yapılan çalışmalar ve araştırmaların bulguları ortaya koymaktadır.

2. Yöntem

Dil, düşünceleri aktarmanın, insanlar arası iletişim ve etkileşimi sağlamanın en temel aracıdır. Aynı zamanda dil, bir güç ve kontrol mekanizması işlevi görmektedir. Dilin tüm bu işlevleri kapsayan kullanımına söylem adı verilmektedir. Söylem kavramının kökeni Latince "*discurrere*" ve "*discursus*" kelimelerine dayanmaktadır. Discurrere, hızlı hareket etmek ve trafik gibi anlamları ifade ederken; discursus, dağılma ve yayılma anlamlarını taşımaktadır. Beşerî bilimlerde söylem kavramını sistematik hale getiren Michel Foucault, söylemi, dünyayı ve insanları şekillendiren, sınırları belirlenmiş ancak değişime açık olan; düşünceler, inançlar,

yargılar, değerler, semboller, sözcükler, harfler, kurumlar, normlar, gelenekler ve dilden oluşan geniş bir yapı ve güç ilişkileri bütünü şeklinde açıklamaktadır (Yalçın, 2023, s. 2).

Söylem, bir düşüncüyü ifade etme biçimi olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2025). Başka bir ifade ile anlamın dil aracılığıyla şekillenmesi ve iletilmesi sonucunda oluşan bir yapıyı ifade etmektedir (Karaduman, 2017, s. 35). Söylem, üst düzey bir eylem niteliği taşımaktadır. Söylem, ideoloji, bilgi, diyalog, anlatım, ifade biçimi, müzakere, güç ve gücün aktarımıyla eyleme dönüşen dil pratikleri süreci olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca siyasi, kültürel, ekonomik ve sosyal alanlar başta olmak üzere toplumsal hayatın tüm boyutlarıyla iç içedir (Çelik ve Ekşi, 2013, s. 100). Söylem analizi, yazılı ve karmaşık bir yapı içinde yer alan söylemleri dilbilgisel özellikleri dikkate alarak inceleyen kuramsal ve nitel bir yöntemi ifade etmektedir. Anlam odaklı sonuçların ele alındığı söylem analizlerinde, söylemlerin oluşumunu ve devamlılığını sağlayan kuralların, bağlamların veya yapıların belirlenmesi hedeflenmektedir (Kavut, 2021, s. 129).

Eleştirel söylem analizi, gelişmiş toplumlarda toplumsal değişimi ve dönüşümü desteklemek ve iktidar ilişkilerini sorgulamak amacıyla ortaya çıkan bir yaklaşımdır. Bu analiz yöntemi, Foucault'nun söylem ile iktidar arasındaki ilişkiye dayalı kuramı temel alarak şekillenmiştir. Eleştirel söylem analizi, sosyal ve kültürel değerlerin söylem üzerinden nasıl şekillendiğini analiz etmeye olanak tanıyan bir yöntemdir. Sosyal dünyanın oluşumunda, toplumsal kimliklerin ve ilişkilerin belirlenmesinde söylemler büyük bir rol oynamakta ve bu söylemler aracılığıyla belirli konular hakkında anlamlı veriler üretilebilmektedir; güç ve iktidar ise bu söylemleri şekillendirerek, belirli konuların çerçevesini belirlemek, uygulamalara yönelik kurallar oluşturmak ve toplumsal gündemi yönlendirmek amacıyla kullanılabilir. Bu bağlamda eleştirel söylem analizi, gücün ve iktidarın nasıl işlediğini, politikaların nasıl belirlendiğini ve şekillendiğini, ideolojilerin nasıl inşa edildiğini inceleyen alternatif bir nitel araştırma yöntemi olarak dikkat çekmektedir. Ayrıca eleştirel söylem analizi, ırkçılık, siyaset, toplumsal cinsiyet ve medya söylemleri gibi çeşitli alanları kapsayan disiplinler arası bir yaklaşım sunmaktadır (Güngör, 2020, s. 6).

Van Dijk, 1980'lerden itibaren eleştirel söylem analizini ayrı bir araştırma metodu ve teori olarak ele almak için çaba gösteren önemli düşünürlerden biridir. Van Dijk çalışmalarının sonucunda eleştirel söylem analiz yerine eleştirel söylem çalışmaları ifadesini kullanmıştır. Bu bağlamda, çeşitli yaklaşımları içerisinde barındıran disiplinler arası bir alan olan eleştirel yaklaşımın yalnızca bir söylem analizi metodu olduğu yanlış algısını ortadan kaldırmayı hedeflemektedir. Van Dijk'e göre, söylem tanımlanması zor, çok boyutlu bir kavramdır. Söylem, dilsel bir nesne, davranış, sosyal etkileşim biçimi, sosyal uygulama, zihinsel temsil, etkileşimli bir olay ya da etkinlik olarak kendini göstermektedir. Kendi kuramsal çerçevesinde, söylemi iletişimsel bir olgu olarak ele almakta ve jestler, mimikler, görüntüler ve diğer semiyotik biçimler ile birlikte konuşma etkileşimlerini ve yazılı metinleri kapsamaktadır (Yalçın, 2023, s. 3).

V. Dijk'ın yaklaşımıyla eleştirel söylem çalışmaları, M. Foucault, L. Althusser, V. Voloshinov, M. Pecheux, P. Bourdieu, M. Bakhtin, C. Mouffe, E. Laclau ve N. Luhman gibi post-yapısalcı düşünürlerin söylemle ilgili görüş ve düşünceleri doğrultusunda belirli bir düşünsel altyapı oluşturmuştur (Karaduman, 2017, s. 40).

Van Dijk'e göre eleştirel söylem analizi iki temel öğeden oluşmaktadır. Bu öğeler makro yapı analizi ve mikro yapı analizi şeklindedir. Makro yapı analizi de kendi içinde tematik ve şematik analiz olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Tematik analiz, söylemin nasıl oluşturulduğunu incelemekte ve yer, zaman gibi eksik bilgileri, genellemeleri değerlendirmektedir. Şematik analiz ise bağlamsal bilgiyi, ardağan bilgisini ve tarihsel öğeleri incelemektedir. Mikro yapı analizinde, yazılı veya sözlü söylemler öncelikle sentaktik incelemeyle ele

alınmaktadır. Bu aşamada kullanılan kelimelerin dizilişi, aktif ya da pasif kullanımları gibi dilbilgisel unsurlar analiz edilmektedir. Daha sonra söylem, bölgesel uyum açısından değerlendirilerek ardışık cümlelerin anlamsal ve dilbilgisel tutarlılığı incelenmekte, nedensellik ve işlevsellik bağları değerlendirilmektedir. Son olarak, sözcük seçimleri ve retorik özellikler incelenerek eleştirel söylem analizi tamamlanmaktadır (Van Dijk, 1988’den akt. Yalçın, 2023, s. 11).

Eleştirel söylem analizi, özellikle gazete haberlerinin çözümlemesinde sıklıkla kullanılan bir yöntemdir (Koçak ve ark, 2024, s. 68; Karaduman ve Batu, 2011, s. 359; İnce ve Koçak, 2018, s. 1975; Yardım ve Doğruel, 2019:137; Erdoğan ve Kaya, 2023, s. 1074). Bu analiz, haberlerin dilsel yapısını, kullanılan ikna stratejilerini ve haberin arkasındaki ideolojik yönleri incelemeyi amaçlamaktadır.

Bu çalışmada, Ayrılık Çeşmesi Marmaray İstasyonu’nda meydana gelen ve medyaya yansıyan intihar vakaları analiz edilmiştir. İntihar vakalarının medya temsillerini incelemek amacıyla çevrimiçi haber içerikleri seçilmiştir. Aynı haberler elenmiştir. Örnekleme, 30.03.2023 ile 30.03.2025 tarihleri arasında, aynı olaya ilişkin çelişti haber sitelerinde sunulan haber metinlerinden oluşmaktadır. Örnekleme, medyanın aynı olayları nasıl sunduğunu karşılaştırmalı olarak analiz etmek amacıyla çeşitlendirilmiştir.

Analiz edilen haber siteleri arasında, çeşitli dijital medya platformlarından yayımlanan içerikler yer almaktadır. Bu platformlar şunlardır: İhlas Haber Ajansı (ihavideo.com.tr), Yeniçağ Gazetesi (yenicaggazetesi.com.tr), TGRT Haber (tgrthaber.com), Haberler.com, SonDakika.com, BirGün Gazetesi (birgun.net), Cumhuriyet Gazetesi (cumhuriyet.com.tr), Artı Gerçek (artigercek.com), Demirören Haber Ajansı (dha.com.tr), Sözcü Gazetesi (sozcu.com.tr), Türkiye Gazetesi (turkiyegazetesi.com.tr), Hürriyet (hurriyet.com.tr) ve Veryansın TV (veryansintv.com). Bu haber siteleri, Ayrılık Çeşmesi Marmaray İstasyonu’nda gerçekleşen intihar vakaları ile ilgili yayımlanan haberler üzerinden yapılan analizde incelenmiştir. Bu medya organları, haberin farklı bakış açılarıyla sunulmasını sağlamak amacıyla seçilmiş olup, böylece olayların çeşitli anlatı biçimlerinin ortaya konması hedeflenmiştir.

3. Haber Analizleri

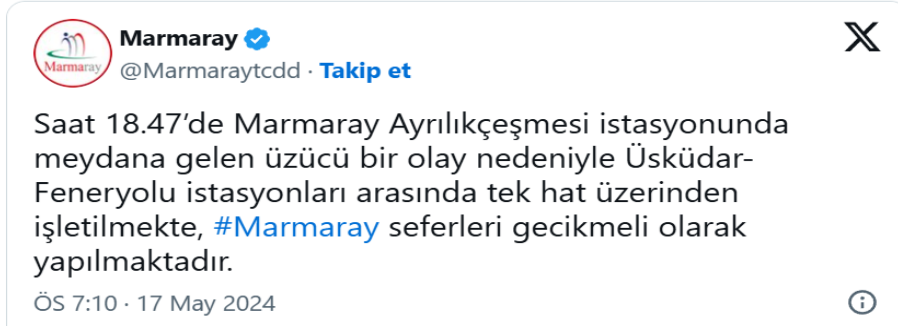
30 Mart 2023 tarihinde haberler.com internet sitesinde “Ayrılık Çeşmesi Metro İstasyonu’nda intihar! Metro yaklaşırken kendini raylara bıraktı” başlıklı bir habere yer verilmiştir. Tematik olarak ele alındığında Haberin başlığında Ayrılık Çeşmesi istasyonuna vurgu yapıldığı anlaşılmaktadır. Yine başlıkta ünlem işareti konularak okuyucunun dikkati çekilmeye çalışılmıştır. Haberin detaylarında ise bir kişinin Ayrılık Çeşmesi İstasyonu’nda raylara atlayarak intihar ettiği aktarılmıştır. İnternet sitesi haberin pek çok yerinde “intihar” ve Ayrılık Çeşmesi” sözcüklerini bir arada kullanılarak ikisi arasında bir bütünlük oluşturmaya çalışmıştır. Haberde retoriği güçlendirme adına intihar girişiminin gerçekleştiği yerle ilgili bir görsel de kullanılmıştır. Aynı haber sondakika.com internet sitesinde de benzer bir başlıkla verilmiştir. İnternet sitesi Ayrılık Çeşmesi istasyonunu haberin başlığına taşımıştır.

Ayrılık kavramının isim olarak seçildiği bir istasyon, bireyin içsel yıkımını dışsallaştırması için güçlü bir metafor sunmaktadır. Özellikle majör depresif bozukluk ya da kişilik bozuklukları gibi tanılarla ilişkili olarak, bireylerde görülen dissosiyatif eğilimler, içsel çatışmaların dışsal temsillere dönüştürülmesini kolaylaştırmaktadır (American Psychiatric Association, 2022). Ayrılık Çeşmesi, kelime düzeyinde “vedayı”, “bitimi” ve “kopuşu” çağrıştırmakta intiharı bir tür simgesel sonlanış biçimi olarak konumlandırmaktadır.

17.05.2024 tarihinde cumhuriyet.com.tr internet sitesinde “Marmaray’da intihar: Seferler durduruldu” başlıklı bir habere yer verilmiştir. Haberin detaylarında Marmaray’da Ayrılık Çeşmesi durağında bir kadının

raylara atlayarak intihar ettiği belirtilmiştir. Ayrıca intihar sonrasında Halkalı yönündeki seferlerin tek yönlü olarak durulduğu aktarılmıştır. Haberde, retoriği güçlendirici bir unsur olarak Marmaray'ın kurumsal X hesabı üzerinden yapmış olduğu açıklamanın görseli de paylaşılmıştır.

Resim 1: 15 Mayıs 2024 Tarihinde Marmaray'ın Resmi X Hesabı Üzerinden Paylaştığı Açıklama



Haber mikro olarak analiz edildiğinde internet sitesinin özellikle Marmaray, intihar ve ayrılık kelimelerini bir arada kullandığı göze çarpmaktadır. Öte yandan Marmaray, ayrılık ve intihar kelimeleri kırmızı renkte verilerek okuyucunun dikkati çekilmeye çalışılmaktadır. Gazete haberin pek çok yerinde intihar eylemi sonrasındaki seferler hakkında bilgiler vermiştir. Haberler.com.tr internet sitesinde ise aynı haber “Marmaray'da intihar! Kendini raylara bırakan kadın yaşamına son verdi” başlığıyla verilmiştir. Diğer haberlerin aksine internet sitesi haberinin başlığında intihar olayının gerçekleştiği Ayrılık Çeşmesi istasyonundan bahsetmemiş fakat başlığının açılımında olayın gerçekleştiği istasyonun ismini vermiştir. Haberler .com sitesinin haberi mikro analize tabi tutulduğunda ise İnternet sitesi intiharın “feci olay” şeklinde nitelendirildiği görülmektedir.

20 Ekim 2024 tarihinde turkiyegazetesi.com.tr internet sitesinde “Marmaray Ayrılık Çeşmesi'ndeki intihar sonrası açıklama yapıldı: Marmaray çalışıyor mu?” başlıklı habere yer almıştır. Haberde intihar girişiminden çok intihar eylemi sonrası Marmaray seferlerinin yapılıp yapılmadığı ön plana çıkartılmıştır. Haberin gövdesinde “Marmaray Ayrılık Çeşmesi'nde İntihar” ara başlığı kullanılarak olayın gerçekleştiği istasyon ön plana çıkarılmıştır. İnternet sitesi haberin farklı yerlerinde 6 kez “Ayrılık Çeşmesi” istasyonuna vurgu yaparak retoriksel bir söylem üretmektedir.

20 Ekim 2024 tarihli sozcu.com.tr internet sitesi aynı haberi “Marmaray'da intihar: Bir kişi hayatını kaybetti” başlığıyla aktarmıştır. Haberin başlığının açılımında ise “Marmaray'da Ayrılık Çeşmesi istasyonunda raylara atlayan bir kişi hayatını kaybetti. Olay sırasında ön camı kırılan Marmaray'da yaralanan olmazken, sağlık ekiplerinin intihar eden kişiye ait cesedi Adli Tıp Kurumu'na götürmesiyle birlikte seferler normale döndü.” ifadelerine yer verilmiştir. Şematik olarak bakıldığında haberde intiharın yöntemi ve yeri hakkında detaylı bilgi verildiği görülmektedir. Sozcu.com.tr İnternet sitesi, sosyal medyada yayılan bilgileri kaynak göstererek intihar eden kişinin işçi olduğunu ve istasyon çevresinde çalıştığını vurgulamaktadır. Diğer taraftan haberde retoriği desteklemek adına intiharın gerçekleştiği istasyon ve trenin resminin olduğu bir fotoğrafa yer verilmiştir.

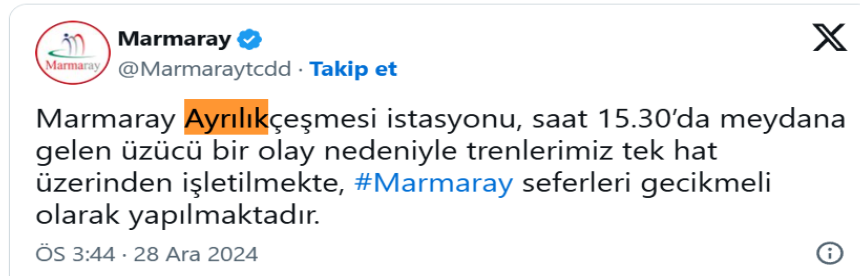
Resim 2: Haberde yer alan intihar girişimine ait görsel



28 Aralık 2024 tarihli hürriyet.com.tr internet sitesinde “28 Aralık Ayrılık Çeşmesi Marmaray seferleri durduruldu mu, neden durduruldu?” başlıklı bir habere yer verilmiştir. Haberin başlığında soru sorularak okuyucunun dikkati çekilmeye çalışılmıştır. Haberin başlığının açılımında “....Marmaray Ayrılık Çeşmesi istasyonunda yine bir üzücü olay yaşandı” İfadeleri kullanılarak aynı istasyonda daha önce de intihar eyleminin gerçekleştiğine ilişkin bilgi aktarılmıştır. İnternet sitesi hem başlıkta hem de başlığının açılımında “Ayrılık Çeşmesi” istasyonuna özellikle vurgu yapmaktadır. Haberin detaylarında ise Marmaray Ayrılık Çeşmesi istasyonunda yaşanan intihar olayı nedeniyle tren seferlerinin tek hat üzerinden işlediği ve seferlerde gecikmeler yaşandığı aktarılmıştır.

Aynı haber, cumhuriyet.com.tr internet sitesinde “Marmaray’da intihar girişimi!” başlığıyla verilmiştir. Haberin başlığının açılımında ise şu ifadeler yer verilmiştir: “Marmaray’ın Ayrılık Çeşmesi İstasyonu’nda bir kişi intihar girişiminde bulundu. Marmaray’dan konuyla ilgili açıklama yapıldı.” cumhuriyet.com.tr haberin başlığında ünlem işareti kullanarak okuyucunun dikkatini çekmeye çalışmıştır. Haberin başlığının açılımında ve haberin farklı yerlerinde toplam 4 kez Ayrılık Çeşmesi istasyonuna vurgu yapılmıştır. Haberde, Marmaray’ın sosyal medya hesabından yapılan açıklamanın görseli de kullanılmıştır.

Resim 3: 28 Aralık 2024 Tarihinde Marmaray’ın Resmi X Hesabı Üzerinden Paylaştığı Açıklama



cumhuriyet.com.tr internet sitesi haberinde bazı kelimeleri siyah ve kırmızı renkte aktarmıştır; “intihar” kelimesi kırmızı renkte verilirken “Ayrılık Çeşmesi İstasyonu” yazısı ise italik olarak kullanılmıştır. Böylece sitenin istasyon ismini vurgulayan bir retoriğe başvurduğu anlaşılmaktadır.

18 Ocak 2025 tarihinde halktv.com.tr internet sitesinde “16 yaşındaki çocuk Marmaray’ın önüne atladı. İntihar anları kamerada” başlıklı habere yer verilmiştir. Haber başlığının açılımında ise Marmaray’da bir intihar vakasının daha meydana geldiği kendisini trenin önüne atan gencin mucizevi şekilde kurtulduğu aktarılmıştır. Şematik olarak habere bakıldığında aynı şekildeki intiharların daha önce de gerçekleştiğinin vurgulandığı anlaşılmaktadır. Haberin detaylarında ise intihar girişiminin Ayrılık Çeşmesi Marmaray durağında yaşandığı aktarılmıştır. Haberde “Ayrılık Çeşmesi” sözcüğü siyah puntolarla verilerek okuyucunun dikkati çekilmeye çalışılmıştır. İnternet sitesi haberin detaylarında “Ayrılık Çeşmesi Marmaray durağı” ismini iki yerde geçirerek ön plana çıkarmaktadır. Ayrıca, Erol TV’den Ramazan Eğri’ye dayandırılan haberde intihar girişimi ile ilgili görüntülere de yer verilmiştir.

Resim 4: İlgili Haberde Sunulan İntihar Girişimine İlişkin Görüntü



30 Mart 2023 tarihinde, *haberler.com* internet sitesinde yayımlanan “Ayrılık Çeşmesi Metro İstasyonu'nda intihar! Metro yaklaşırken kendini raylara bıraktı” başlıklı haber, tematik açıdan incelendiğinde birçok dikkat çekici unsurlar içerisinde barındırmaktadır. Haberin başlığında "Ayrılık Çeşmesi" istasyonuna dikkat çekilmek istemiştir; başlığa eklenen ünlem işaretiyle okuyucunun ilgisini arttırma amacı taşınmıştır. Haber içeriğinde, bir yurttasın Ayrılık Çeşmesi İstasyonu'nda raylara atlayarak yaşamına son verdiği aktarılmaktadır. Haberin farklı bölümlerinde “intihar” ve “Ayrılık Çeşmesi” ifadelerinin birlikte kullanıldığı görülmektedir. Bu perspektifte, olayla mekân arasında olay ve mekân arasında anlam bütünlüğü sağlanmaya çalışılmaktadır. Bunun yanı sıra, haberin etkileyciliğini arttırmak amacıyla olayın gerçekleştiği alana dair görsel kullanılmıştır. Aynı içerik, *sondakika.com* internet sitesinde de benzer bir başlıkla yayımlanmıştır. Söz konusu platform da “Ayrılık Çeşmesi” ifadesi haber başlığında verilere, olayın mekânsal yönü vurgulanmıştır. Her iki haber platformunda da başlık ve içerik düzenlemesiyle, olayın geçtiği istasyonla intihar vakası arasında güçlü bir ilişki kurulduğu gözlemlenmektedir.

Ayrılık Çeşmesi haberlerde “ayrılığın temsil edildiği bir dilsel nesne” olarak işlev görür. “Ayrılık” kelimesi, öznenin Öteki ile bütünleşememesi, arzusunun nesnesine erişememesi ve eksik olmanın travmatik bilinciyle yüzleşmesi anlamına gelir. İntihar, burada yalnızca fiziksel yok oluş değil, Öteki'nin alanında özne olarak konumlanmayı başaramayan bir benliğin, kendini semptomatik biçimde ortadan kaldırma girişimidir.

Lacan'a göre özne, “sözün öznesi”dir ve dile girdiği anda bölünür. Simgesel düzenin içine girdiğinde, arzusu da yapılandırılır. Ancak bu arzu, asla doyurulamaz; çünkü arzunun nesnesi her zaman başka bir arzunun eksenindedir. Bu bağlamda objet petit a – yani arzu nesnesinin eksik kalmış parçası – intiharda kendini “tamamlayacak” bir mekânla birleşme arzusu olarak ortaya çıkar. Ayrılık Çeşmesi bu anlamda objet petit a'nın simgesel mekânı hâline gelir.

Özne bu noktada bir tür “Sinthome” üretir (Lacan, 1975). Sinthome, klasik semptomun ötesinde, öznenin varoluşsal eksikliğini bir şekilde dengelemeye çalıştığı yapıdır. Ayrılık Çeşmesi'ne doğru yapılan intihar hareketi, bireyin eksikliğini taşıyan, anlam veren ve bu eksikliğe son vereceğini sandığı bir mekânsal Sinthome olabilir. Bu mekâna atfedilen sembolik değer, öznenin çözülemeyen eksikliğini işaretleyen ve onu sonlandırma arzusuyla birleşen bir tür saplantılı bağ üretir. Dolayısıyla Lacancı psikanalizde intihar, bastırılmış arzu nesnesine ulaşamamanın dramatik sonu değil, tam tersine o arzu nesnesinin bir tür performatif temsiline dönüşür. Ayrılık Çeşmesi'nde intihar eden özne, kendini Öteki'nin alanına bir iz olarak yazmak ister. Bu iz, onun yok oluşuyla değil, “oradaydım ve bu ayrılıkla başa çıkamadım” mesajıyla ilişkilidir. Bu bir yok oluş değil, kendi eksikliğiyle bütünleşmek isteyen öznenin son hamlesidir.

Ayrılık Çeşmesi gibi sembolik yüklü bir mekânın intihar için seçilmesi, yüzeyde bir yer seçimi gibi görünse de hem psikolojik hem de Lacancı psikanalitik bağlamda derin katmanlar içerir. Psikolojik açıdan, toplumsal öğrenme, sembolik mekân algısı ve çevresel tetikleyiciler etkiliyken; Lacancı analiz, bu tercihi öznenin yapıbozumuna uğrayan arzusu ve eksiklikle ilişkili bir sinthome üretimi olarak yorumlar. Bu nedenle, Ayrılık Çeşmesi sadece fiziksel bir yer değil, semantik olarak ölümün, kaybın ve yitim arzularının merkezi hâline gelmiş bir “sahne”dir.

Sonuç

İntihar, bireysel, toplumsal ve yapısal dinamiklerin birbirleri ile etkileşimi sonucunda şekillenen karmaşık bir yapıyı ifade etmektedir. Bireyin yaşamına son verme kararında psikolojik süreçlerin yanı sıra, sosyal öğrenmenin ve kültürel faktörlerinde önemli bir rolü bulunmaktadır. Özellikle Freud'un psikanalitik kuramı ve

Bandura'nın sosyal öğrenme yaklaşımı, intiharı bireyin psikolojik çatışmalarıyla ve çevresel etkilerle bağlantılı olarak tanımlamakta; bu tanımlamalar doğrultusunda intihar davranışının çok boyutlu doğasını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda medya, intiharı toplumsal düzeydeki görünürlüğünü ve etkisini artıran en belirgin dış etkenlerden biri olarak ön plana çıkmaktadır. Medyada yer alan intihar haberlerinin izleyiciye özellikle sansasyonel anlatımla sunulması ve yöntem gibi ayrıntıların vurgulanması, intiharı öğrenilen ve taklit edilen bir davranış haline gelmesine yol açabilmektedir. Werther etkisiyle ilişkilendirilen bu durum, hassas bireyler üzerinde etkileyici bir işlev niteliği taşımakta; intihar vakalarının belirli bölgelerde yoğunlaşması ve tekrar eden olaylar haline gelmesine neden olabilmektedir.

Sosyal medya platformları da geleneksel medyadan farklı olarak intihar içeriklerinin daha hızlı ve kontrolsüz bir şekilde dolaşıma girmesine neden olmaktadır. Bu durum, olumsuz içeriklerin daha geniş kitlelere hızla ulaşarak intiharı örnek alma ve kabul görülebilir hale gelmesini de beraberinde getirmektedir.

İntiharı bireysel bir eylem olmanın ötesinde, sosyal bağlamda öğrenilen ve taklit edilebilen bir davranış biçimi olduğu göz önüne alındığında, medyanın bu konuda taşıdığı sorumluluk oldukça büyüktür. İntiharı önlenmesi sürecinde, medya temsil biçimlerinin etik ilkeler doğrultusunda yeniden ele alınması, kamuoyunun bilinçlendirilmesi ve hassas grupların korunmasına yönelik politikaların geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu açıdan, intihar davranışının toplumsal düzeyde anlaşılması ve etkili çözüm mekanizmalarının geliştirilip oluşturulması açısından büyük bir öneme sahiptir.

Ayrılık Çeşmesi Marmaray İstasyonu'nun intihar mekânı olarak tekrar tekrar seçilmesi, bireysel psikolojik faktörlerin ötesine geçerek, sembolik anlam yüklemelerinin, kentsel mekân algısının ve sosyal öğrenmenin kesişiminde anlamlandırılmalıdır. Bu tercih, yalnızca bir “yer” seçimi değil; psikolojik olarak içselleştirilmiş ve kolektif bilinç dışında yer etmiş bir mekânsal anlatının yansımasıdır.

İntihar eyleminin mekânla ilişkisini anlamak için öncelikle çevresel psikoloji perspektifi devreye girmektedir. Proshansky ve arkadaşlarının tanımladığı “yer kimliği (place identity)” kavramı, bireylerin belirli bir mekâna duygusal, bilişsel ve davranışsal bağ kurduklarını ileri sürmektedir (Proshansky, Fabian & Kaminoff, 1983). Ayrılık Çeşmesi gibi hem tarihsel hem de semantik olarak ayrılığı, vedayı ve yitim duygusunu çağrıştıran bir isim, bireyin bilişsel dünyasında sembolik bir anlam taşımaktadır. Bu tür sembolik çağrışımlar, intihar düşüncesindeki bireylerin “hikâyelerini tamamlayacak” bir sahne olarak bu tür mekânları seçmelerine zemin hazırlamaktadır. Bununla birlikte, sosyal öğrenme kuramı bu davranışın öğrenilmiş olabileceğini öne sürmektedir. Bandura'ya göre gözlem yoluyla öğrenme, bireyin çevresindeki modellerden davranış kalıplarını edinmesini sağlamaktadır (Bandura, 1977). Medyada yer alan intihar haberleri, özellikle Ayrılık Çeşmesi'ni tekrar eden bir sahne olarak sunduğunda, bireyler bu mekânı modelleyerek kendi intihar düşüncelerine uygun bir zemin olarak seçebilmektedir. Bu durum, literatürde Werther etkisi (suicide contagion) olarak bilinen sosyal bulaşma süreciyle doğrudan ilişkilendirilmektedir (Phillips, 1974; Niederkrotenthaler et al., 2010). Ayrıca, mekânsal örüntüleme ile ilgili yapılan araştırmalar, bireylerin intihar için çoğunlukla daha önce intihar edilen, medyada sıklıkla duyurulan ya da sembolik değer yüklenen alanları tercih ettiklerini göstermektedir (Stack, 2005). Bu durum, Ayrılık Çeşmesi'nin zamanla bir tür “ölüm sahnesine” dönüşmesine neden olabilmektedir. Jacques Lacan'ın psikanalitik sisteminde intihar, sadece bir ölüm arzusu değil; öznenin aradığı anlamla birleşememe travması, dilsel eksiklik, ve bölünmüş benlik probleminin dışavurumudur. Ayrılık Çeşmesi gibi anlam yüklü bir mekânın seçilmesi, Lacancı teoride “noktalanma (point de capiton)” olarak bilinen anlam sabitleyici sembollerle ilişkilidir (Lacan, 1973). Öncelikle Lacan, öznenin “ben”lik algısının ayna evresi (le stade du miroir) ile oluştuğunu ileri sürer (Lacan,

1949). Bu dönemde çocuk, dışsal bir görüntüyle özdeşleşerek “kendini” tanımaya başlamaktadır. Ancak bu özdeşleşme, yanılsamalı ve eksiktir; özne daima kendi hakkında bir şeyin eksik olduğunu hissetmektedir. Lacan, bu eksikliği “büyük Öteki’nin (l’Autre)” bakışıyla ilişkilendirmektedir. Özne, arzusunun nesnesini Öteki’nin düzeninde konumlandırarak, aslında hiçbir zaman sahip olamayacağı bir bütünlüğü arzuladır.

Kaynakça

- American Psychiatric Association. (2022). Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-5-TR). Washington, DC: APA.
- Arık, E., İnce, M., Koçak, M. C., Bilişli, Y., Karataş, E. O., Akgün, H., Aşlakçı, F. (2024). Communication dynamics and media interactions of young adults who have attempted suicide: a qualitative thematic analysis. *Frontiers in Psychology*, 15, 1-2.
- Bandura, A. (1977). Social Learning Theory. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Birgün.net. “Bir Yurttaş Daha Marmaray İstasyonunda İntihar Etti”. Erişim Tarihi: 20.04.2025. (<https://www.birgun.net/haber/bir-yurttas-daha-marmaray-istasyonunda-intihar-etti-611518>).
- Cengiz, S. (2009). Basında yer alan intihar ya da intihar girişimi konulu haberlerde etik sorunlar. *Kriz Dergisi*, 17(2), 21-38.
- Cumhuriyet.com. “Marmaray’da İntihar Girişimi!”. Erişim Tarihi: 02.04.2025. (<https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/marmarayda-intihar-girisimi-2283842>).
- Cumhuriyet.com. “Marmaray’da İntihar: Seferler Durduruldu”. Erişim Tarihi: 02.04.2025. (<https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/marmarayda-intihar-seferler-durduruldu-2207872>).
- Çelik, H., Ekşi, H. (2013). Söylem Analizi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 27(27), 99-117.
- Demirkol, M. (2013). İntihar olasılığı: Kişilik özellikleri, kontrol odağı ve ölüm algısı açısından bir değerlendirme. (Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi).
- Duman, N. (2019). İntihar ve Medya. *Ekev Akademi Dergisi*, (77), 333-340.
- Durkheim, É. (1897). *Le suicide: Étude de sociologie*. Félix Alcan.
- Erdoğan, M., & Kaya, S. (2023). Haberde söylem farklılıkları: 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremleri haberleri üzerine bir analiz. *Afet ve Risk Dergisi*, 6(3), 1074-1096.
- Güngör, B. (2020). Söylem Yaklaşımı Üzerine Bir Kavram Çalışması Vüve Eleştirel Söylem Analizi. *Kritik İletişim Çalışmaları Dergisi*, 02-(1), 6.
- Haberler.com. “Ayrılık Çeşmesi Metro İstasyonu’nda İntihar! Metro Yaklaşırken Kendini Raylara Bıraktı”. Erişim Tarihi: 02.04.2025. (<https://www.haberler.com/3-sayfa/ayrilik-cesmesi-metro-istasyonu-nda-intihar-15730720-haberi/>)
- Haberler.com. “Marmaray’da İntihar! Kendini Raylara Bırakan Kadın Yaşamına Son Verdi”. Erişim Tarihi: 02.04.2025. (<https://www.haberler.com/3-sayfa/kadikoy-ayrilik-cesmesi-marmaray-istasyonunda-intihar-17339368-haberi/>)
- Halktv.com. “16 Yaşındaki Çocuk Marmaray’ın Önüne Atladı. İntihar Anları Kamerada” Erişim Tarihi: 02.04.2025. (<https://halktv.com.tr/gundem/16-yasindaki-cocuk-marmarayin-onune-atladi-intihar-anlari-kamerada-906660h>).

Hürriyet.com. “28 Aralık Ayrılık Çeşmesi Marmaray Seferleri Durduruldu Mu, Neden Durduruldu?”. Erişim Tarihi: 02.04.2025. (<https://www.hurriyet.com.tr/bilgi/galeri-marmaray-son-dakika-aciklama-ayrilik-cesmesi-marmaray-seferleri-durduruldu-mu-neden-durduruldu-42641358>).

İnce, M., & Koçak, M. C. (2018). Rus savaş uçağının düşürülmesi ile ilgili yayınlanan haberlerde söylem ve ideoloji. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(3), 1969-1999.

İnce, M., Küçük, O., Koçak, M. C. (2023). Analyzing the Concept of Evil in Marxist and Freudian Context through the News on the Webpages of the Newspapers. *Turkish Academic Research Review*, 8(3), 1042-1060.

Karaduman, S. (2017). Eleştirel Söylem Çözümlemesinin Eleştirel Haber Araştırmalarına Katkısı ve Sunduğu Perspektif. *Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 31-46.

Karaduman, S., & Batu, N. M. (2011). Televizyon haberlerinde terörizm olgusunun trt'nin haber söylemi bağlamında incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (25), 359-374.

Kavut, S. (2021). Eleştirel Söylem Analizi Bağlamında Haber Sitelerinde Dijital Kimlik Başlıklı Haberlerin Analizi. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, 7 (1), 127- 138.

Koçak, M. C., Küçük, O., & Gürbüz, S. (2024). Gazete Haberlerinde Seri Cinayet Söylemi. *International Journal of Language Academy*, 12(4).

Küçük, O., Toprak, Ö., Koçak, M.C. (2022). Medya ve intihar üzerine bir araştırma. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 9(79), 85-94.

Lacan, J. (1949). “The Mirror Stage as Formative of the I Function.” *Écrits* (trans. 2006).

Lacan, J. (1973). *The Four Fundamental Concepts of Psychoanalysis* (Seminar XI). New York: Norton.

Mann, J. (2003). İntihar Davranışının Nörobiyolojisi. *Nat Rev Neurosci*. 4, 819–828.

Niederkrötenhaler, T. et al. (2010). “Role of Media Reports in Completed and Prevented Suicide.” *British Journal of Psychiatry*, 197(3), 234–243.

Palabıykoğlu, R. (1994). İntihar Davranışı ve Kitle İletişim Araçları. *Kriz Dergisi*, 2(2), 227-284.

Phillips, D. P. (1974). “The Influence of Suggestion on Suicide: Substantive and Theoretical Implications of the Werther Effect.” *American Sociological Review*, 39(3), 340–354.

Proshansky, H. M., Fabian, A. K., & Kaminoff, R. (1983). “Place-identity: Physical world socialization of the self.” *Journal of Environmental Psychology*, 3(1), 57–83.

Sondakika.com. “Ayrılık Çeşmesi Durağında Metronun Önüne Atlayarak İntihar Etti”. Erişim Tarihi: 02.04.2025. (<https://www.sondakika.com/haber/haber-ayrilik-cesmesi-duraginda-metronun-onune-15730964-yorumlari/>).

Sondakika.com. “Marmaray'da İntihar Girişimi! Resmi Açıklama Geldi”. Erişim Tarihi: 20.04.2025. (<https://www.sondakika.com/3-sayfa/haber-marmaray-da-intihar-girisimi-resmi-aciklama-geldi-18485815/>).

Sorensen, C. C., Lien, M., Harrison, V., Donoghue, J. J., Kapur, J. S., Kim, S. H., Tran, N. T., Joshi, S. V., & Patel, S. G. (2022). The Tool for Evaluating Media Portrayals of Suicide (TEMPOS): Development and Application of a Novel Rating Scale to Reduce Suicide Contagion. *International journal of environmental research and public health*, 19(5), 2994.

Sözcü.com. “Marmaray'da İntihar: Bir Kişi Hayatını Kaybetti”. Erişim Tarihi: 02.04.2025. (<https://www.sozcu.com.tr/marmaray-da-intihar-bir-kisi-hayatini-kaybetti-p96205>).

Stack, S. (2005). “Suicide in the media: A quantitative review of studies based on nonfictional stories.” *Suicide and Life-Threatening Behavior*, 35(2), 121–133.

TDK (Türk Dil Kurumu) (2025). *İntihar*. Ankara: TDK Yayınları.

TDK (Türk Dil Kurumu) (2025). *Söylem*. Ankara: TDK Yayınları.

Türkiye Gazetesi. “Marmaray Ayrılık Çeşmesi’ndeki İntihar Sonrası Açıklama Yapıldı: Marmaray çalışıyor mu?”. Erişim Tarihi: 02.04.2025. (<https://www.turkiyegazetesi.com.tr/haberler/marmaray-ayrilik-cesmesindeki-intihar-sonrasi-aciklama-yapildi-marmaray-calisiyor-mu-1069530?s=1>)

World Health Organization. (2025). *Suicide*. <https://www.emro.who.int/health-topics/suicide/feed/atom.html>

Yalçın, V. İ. (2023). Donald Trump’ın Söylemlerinde Göçmen Karşıtlığı ve Irkçılık: Popülizm Perspektifinden Eleştirel Söylem Analizi. *Ulusa: Uluslararası Çalışmalar Dergisi*, 7(1), 1-18.

Yardım, G., & Doğruel, H. (2019). Eleştirel Söylem Çözümlemesi Bağlamında Haber Metinlerinin İncelenmesi: Pippa Bacca Cinayeti Örneği. *Erciyes İletişim Dergisi*, 6(1), 137-148.

Yazar Katkıları

Araştırmanın Tasarımı (CRediT 1)	Yazar-1 (%20) - Yazar-2 (%20) Yazar-3 (%20) - Yazar-4 (%20) - Yazar-5 (%20)
Veri Toplanması (CRediT 2)	Yazar-1 (%20) - Yazar-2 (%20) Yazar-3 (%20) - Yazar-4 (%20) - Yazar-5 (%20)
Araştırma - Veri Analizi - Doğrulama (CRediT 3-4-6-11)	Yazar-1 (%20) - Yazar-2 (%20) Yazar-3 (%20) - Yazar-4 (%20) - Yazar-5 (%20)
Makalenin Yazımı (CRediT 12-13)	Yazar-1 (%20) - Yazar-2 (%20) Yazar-3 (%20) - Yazar-4 (%20) - Yazar-5 (%20)
Metnin Geliştirilmesi ve Tashihi (CRediT 14)	Yazar-1 (%20) - Yazar-2 (%20) Yazar-3 (%20) - Yazar-4 (%20) - Yazar-5 (%20)

Author Contributions

Conceptualization (CRediT 1)	Author-1 (%20) - Author-2 (%20) Author-3 (%20) - Author-4 (%20) Author-5 (%20)
Data Curation (CRediT 2)	Author-1 (%20) - Author-2 (%20) Author-3 (%20) - Author-4 (%20) Author-5 (%20)
Investigation - Analysis - Validation (CRediT 3-4-6-11)	Author-1 (%20) - Author-2 (%20) Author-3 (%20) - Author-4 (%20) Author-5 (%20)
Writing (CRediT 12-13)	Author-1 (%20) - Author-2 (%20) Author-3 (%20) - Author-4 (%20) Author-5 (%20)
Writing – Review & Editing (CRediT 14)	Author-1 (%20) - Author-2 (%20) Author-3 (%20) - Author-4 (%20) Author-5 (%20)